

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 119/2017
27.12.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Предрага Трифуновића, председника већа, Јелене Боровац и Звездане Лутовац, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Мирослав Рњаковић, адвокат у ..., против тужене „ББ“ из ..., кога заступа Тамара Газдић, адвокат у ..., ради утврђења ништавости уговора, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду број Гж 3632/16 од 01.09.2016. године, у седници већа одржаној 27.12.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду број Гж 3632/16 од 01.09.2016. године којом је потврђена пресуда Вишег суда у Београду борј П 147/15 од 17.12.2015. године у ставу четвртом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ одлука о трошковима поступка тако што се обавезују парничне странке да свака сноси своје трошкове поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду број П 147/15 од 07.12.2015. године је одбијен приговор литиспеденције (став 1). Одбијен је предлог за прекид поступка (став 2). Делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца па је утврђено да су ништаве одредбе уговора о стамбеном кредиту број ... закљученог 13.11.2007. године између парничних странака и то одредба члана 2. став 2. тачка 3. која гласи: „Банка задржава право промене каматне стопе тј. банка може до коначног измирења свих обавеза корисника кредита по овом уговору без закључења посебног анекса мењати висину каматне стопе из претходног става у складу са актима пословне политике банке који регулишу висину и начин обрачуна камате“ као и одредба члана 2. став 2. тачка 7. која гласи: „У случају да корисник кредита не измири своје доспеле обавезе о року њихове доспелости на све доспеле а неизмирене износе банка обрачунава затезну камату у складу са актима пословне политике и законским одредбама“ (став 3 изреке). Делимично је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да суд утврди да је ништав уговор о стамбеном кредиту број ... закључен између парничних странака 13.11.2007. године изузев одредаба наведених у ставу 3 изреке пресуде. (став 4. изреке). Обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 141.750,00 динара у року од 15 дана (став 5. изреке).

Апелациони суд у Београду је пресудом број Гж 3632/16 од 01.09.2016. године одбио као неосновану жалбу тужиоца и потврдио је пресуду Вишег суда у Београду у ставовима четвртог и петом изреке. Одбио је захтев тужиоца и туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка као неоснован

Против правноснажне пресуде Апелационог суда тужилац је изјавио благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/2011 и 55/2014), па је оценио да је ревизија тужиоца делимично основана у делу који се односи на трошкове поступка, а у погледу главног захтева да није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на какве друге битне повреде поступка.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је са правним претходником туженог 13.11.2007. године закључио уговор о стамбеном кредиту ... којим је банка кориснику кредита ставила на располагање кредит у износу од 80.568,82 CHF у динарској противвредности по куповном курсу банке на дан пуштања кредита у течај. Кредит је одобрен на рок од 360 месеци при чему први ануитет доспева 30.11.2007. године, а последњи 31.10.2037. године. Чланом 2. став 2. тачка 3. уговора је предвиђено усклађивање висине каматне стопе као и начи обрачунавања и наплата камата тако да ће висина каматне стопе као и начин обрачунавања наплате, аутоматски усклађивати са променама ЛИ БОРА, изменама законских прописа и активма пословне политике банке без обавезе да се о том закључи посебан анекс уговора. Чланом 2. став 2. тачка 7. уговора је предвиђено да у случају да корисник кредита не измири своје доспеле обавезе о року њихове доспелости, на све доспеле а неизмирене износе банка обрачунава законску затезну камату у складу са актима пословне политике и законским одредбама. Тужилац је са туженим 13.11.2007. године потписао анекс уговора о кредиту којим су се сагласили да се уговору дода трећа уговорна страна као жирант и да се мења члан 8. основног уговора. Тужени је током отплате кредита осим у случају промене ЛИ БОРА мењао каматну стопу у складу са актима пословне политике банке тако што је повећавао променљиви део каматне стопе који је приликом закључивања уговора био тромесечни CHF LIBOR + 2,40% на годишњем нивоу.

На основу овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили делимично тужбени захтев тужиоца па су оценили да је ништава одредба уговора о кредиту којом корисник кредита својим потписом на уговору прихвата без права приговора да се висина каматне стопе као и начин обрачунавања наплате, аутоматски усклађује са променама аката пословне политике банке, чиме је обавеза тужиоца неодређена и неодредива, а тужилац као корисник кредита је доведен у неравноправни положај у односу на другу уговорну страну. Из тог разлога су оценили да су одредбе уговора о кредиту члана 2. став 2. тачка 3. и члана 2. став 2. тачка 7. ништаве на основу члана 11, 12, 21. и 105. Закона о облигационим односима. У погледу преосталог дела тужбеног захтева нижестепени судови су закључили да спорни уговор може да опстане и без поништених одредаба на основу члана 105. став 1. ЗОО.

Правилно су и по оцени Врховног касационог суда нижестепени судови закључили да није основан захтев тужиоца којим је тражио утврђење ништавости уговора о кредиту у целини (осим у делу одредбе члана 2. став 2. тачка 5. и члана 2. став 2. тачка 7. уговора). Наиме, правилно нижестепени судови закључују да предметни уговор може да опстане и без тих одредаба, а такав закључак произилази из садржине члана 105. ЗОО којим је прописано да ништавост неке одредбе уговора не повлачи ништавост самог уговора, а то може опстати без ништаве одредбе и ако она није и била услов уговора ни одговарајућа побуда због које је уговор закључен (1. став), односно да ће уговор остати на снази чак иако је ништава одредба била услов и одлучујућа побуда у случају када је ништавост установљена управо да би уговор био ослобођен те одредбе и важио без ње (2. став).

Неосновано се ревизијом тужиоца побија правилност пресуђења из разлога погрешне примене материјалног права. Побуда да тужилац закључи уговор са туженом банком је била тада најнижа каматна стопа коју је тужена банка понудила што произилази из навода тужиоца. Међутим, одредбе уговора чија ништавост је утврђена нису нити су могле бити одлучујућа побуда за закључење оспореног уговора. Наиме, није логично да су одредбе уговора којим је тужена банка уговорила право да висину уговорне камате мења у складу са актима своје пословне политике, односно да обрачунава и наплаћује затезну камату по стопи утврђеном њеном пословном политиком (чија је ништавост утврђена) била одлучујући мотив за тужиоца да закључи спорни уговор. Наиме, уговорна обавеза тужиоца јасно је одређена чланом 1. уговора како у погледу висине главног дуга, тако и у погледу стопе уговорене камате, док се на његову обавезу плаћања затезне камате у случају доцње са испуњењем обавезе примењују одредбе закона – Закона о облигационим односима и Закона о затезној камати.

Како ни остали ревизијски наводи тужиоца нису основани, Врховни касациони суд је одлучио као у првом ставу изреке на основу члана 414. став 1. ЗПП.

Међутим, одлука о трошковима парничног поступка није правилна. Оцена првостепеног суда да тужилац треба туженом да исплати трошкове поступка зато што је успео само са незнатним делом тужбеног захтева (утврђење ништавости само појединих чланова уговора), а да је одбијен тужбени захтев којим се тражила ништавост уговора у целини се не може прихватити као правилна. Одредбом члана 153. ЗПП је прописано да ако странка делимично успе у парници, суд може с обзиром на постигнути успех да одреди да свака странка сноси своје трошкове или да једна странка накнади другој сразмерни део трошкова. По оцени Врховног касационог суда постигнути успех тужиоца у овом спору заслужује примену одредбе да свака странка сноси своје трошкове поступка па је утолико преиначено решење о трошковима поступка садржано у побијаним пресудама и одлучено као у изреци на основу члана 416. став 1. ЗПП.

**Председник већа - судија
Предраг Трифуновић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић